

Gelders Ondergrond Overleg

Programma 2019-2022

Inhoud

1. Voorwoord	3
2. Omgevingswet: naar lokaal en integraal omgevingsbeleid	4
3. Missie GOO 2019-2022	5
4. Werkwijze GOO 2019-2022	6
5. GOO focus-thema's 2019-2022	11
6. Organisatie	12
7. Communicatie	13
8. Financiering	14
Bijlage 1. Aanzet activiteiten focus-thema's	15
Bijlage 2. Toelichting GOO-organisatie	21

1. Voorwoord

Onze bodem, grondwater en ondergrond zijn van levensbelang. We halen er energie, voedsel en drinkwater uit. We benutten de bodem maar moeten hem net zo goed beschermen.

Onze bodem heeft een sleutelpositie in de grote maatschappelijke thema's circulaire economie, gezonde leefomgeving, klimaatverandering en energietransitie. Gebruik van de bodem met het oog op deze thema's en tegelijk beschermen van de bodem vraagt om nieuwe kennis en competenties van de bodem-professionals bij gemeenten, waterschappen, provincie en omgevingsdiensten.

Het Gelders Ondergrond Overleg (GOO) is een open netwerk van professionals van Gelderse overheidsorganisaties waarin we kennis bundelen en delen. Ook onderzoeks- en opleidingscentra en het bedrijfsleven zijn volop betrokken. Samen vormen we de basis voor een blijvend vitale Gelderse bodem. Doe ook mee! Dit meerjarenprogramma beschrijft de thema's waarmee wij de komende jaren als GOO-netwerk aan de slag gaan, en wat onze werkwijze daarbij is.

Voor veel activiteiten zoekt het GOO samenwerking met andere partijen, zoals onderzoeks- en opleidingsinstituten, bedrijven en landelijke programma's en organisaties. Ook zoeken we samenwerking met professionals buiten het werkveld van bodem en ondergrond. Bijvoorbeeld met professionals van de werkvelden duurzame energie, ruimtelijke ordening, beheer en onderhoud, ecologie en landschap.

Bent u werkzaam bij een Gelderse (semi)overheidsorganisatie of bij een bedrijf of kennisinstelling en ziet u raakvlakken tussen het eigen werk en de activiteiten van het GOO? Dan nodigen wij u graag uit om deel te nemen aan de activiteiten van het GOO. Dat kan door het bijwonen van de themabijeenkomsten die wij organiseren, door het meedoen in projecten die in GOO-verband gestart worden, of door onderwerpen of projectvoorstellen aan te dragen.

U kunt contact met ons opnemen via e-mail

Ron Nap (*Gemeente Apeldoorn*)

Netwerk-coördinator Gelders Ondergrond Overleg

R.Nap@apeldoorn.nl

Peter Bouter (*Gemeente Arnhem*)

Secretaris Gelders Ondergrond Overleg

Peter.Bouter@arnhem.nl

Augustus 2019

2. Omgevingswet: naar lokaal en integraal omgevingsbeleid

De Omgevingswet vraagt om een andere manier van werken door overheden, ambtelijk en bestuurlijk: integraal, in samenhang en afstemming. Het vraagt om flexibiliteit met oog voor wat kan en mag. Het doel is dat overheden plannen en beleid maken, uitvoeren en evalueren in samenwerking met de samenleving. Voor opgaven waarvoor het bodem- en ondergrondsysteem grote kansen biedt, zoals duurzame energie, klimaatadaptatie en circulariteit, zal deze interactie met de samenleving naar verwachting een grote rol spelen bij de beleids- en planvorming.

Gemeenten krijgen onder de Omgevingswet meer bestuurlijke ruimte om kaders en omgevingswaarden vast te stellen. Dit vraagt om andere communicatie en afstemming door gemeenten met de samenleving, ook voor beleid voor bodem en ondergrond.

De komst van de Omgevingswet in 2021, leidt tot verschuiving van bevoegdheden voor bodemverontreiniging van de provincie naar de gemeenten. Rijk, provincie, waterschappen en gemeenten hebben onder de Omgevingswet een gedeelde verantwoordelijkheid voor de zorg voor een goede grondwaterkwaliteit.

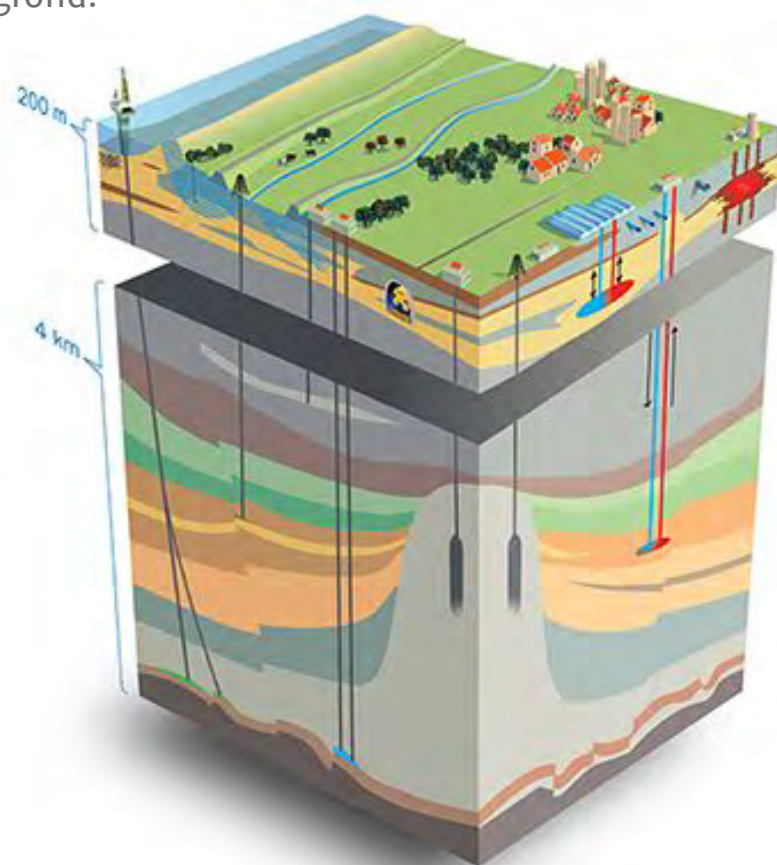
De bevoegdheden voor verontreinigingen in het grondwater komen helemaal bij de provincie te liggen (Kader Richtlijn Water). Vanwege de natuurlijke samenhang tussen verontreinigingen in bodem, grondwater en ondergrond, vraagt het beheer van de kwaliteit van bodem en grondwater om blijvende samenwerking tussen gemeenten en hun omgevingsdiensten, provincie en waterschappen. Zowel bij beleidsvorming als bij de uitvoering.

Bestuurlijk is afgesproken dat gemeenten uiterlijk eind 2023 een omgevingsvisie vaststellen. Naast de voorbereiding van de omgevingsvisie, zullen gemeenten de komende jaren naar verwachting aan de slag gaan met de voorbereiding van omgevingsplannen en mogelijk ook met vrijwillige omgevingsprogramma's. Het is van belang om in het kader van deze trajecten ook ambities, omgevingswaarden en maatregelen voor duurzaam gebruik van bodem- en ondergrond uit te werken, zodat gemeenten deze een plek kunnen geven in de beleidsinstrumenten van de Omgevingswet.

3. Missie GOO 2019-2022

Het GOO is een open netwerk van professionals van Gelderse overheidsorganisaties, waarin zij samen werken aan ontwikkelen en delen van kennis van bodem en ondergrond voor maatschappelijke opgaven waarin bodem, grondwater en ondergrond een rol spelen. Deze opgaven zijn naast de verbetering van de bodemkwaliteit: energietransitie, klimaatverandering, behoud en herstel landschap en biodiversiteit, gezonde leefomgeving, gezond voedsel, duurzame natuurinclusieve landbouw en circulaire economie.

Het GOO-netwerk staat open voor zowel bodem- en ondergrondskundigen, als voor deskundigen van andere vakgebieden die een raakvlak hebben met bodem- en ondergrond.

In 2019-2022 wil het GOO-netwerk de Gelderse (semi)overheidsorganisaties vraaggericht faciliteren bij het delen van kennis en ontwikkelen van beleid en werkwijzen die nodig zijn voor het realiseren van:

- duurzaam gebruik van het Gelderse bodem- en ondergrondsysteem;
- verbeteren van de bodemkwaliteit (fysisch, chemisch, biologisch¹) waar deze onvoldoende is voor het gebruik of om de functies van de bodem te vervullen;
- optimaal gebruik van de mogelijkheden die het Gelderse bodem- en ondergrondsysteem biedt om bij te dragen aan de actuele maatschappelijke opgaven, met respect voor de natuurlijke draagkracht van dat systeem.

¹ Voorbeelden van mogelijke doelen voor verbetering van de bodemkwaliteit zijn: gemeentelijke omgevingswaarden voor bouwen op verontreinigde grond (chemisch), nalevering van grote ernstige gevallen naar het grondwater tegen te gaan (chemisch), bodemvruchtbaarheid van agrarische percelen vergroten (biologisch, chemisch en fysisch), bodemverdichting in agrarische percelen tegen gaan (fysisch), etc.

4. Werkwijze GOO 2019-2022

Bij alle activiteiten werkt het GOO adaptief, vraag-gestuurd en doelgroepgericht.

Adaptief

De context van het werkveld bodem en ondergrond is sterk in beweging (klimaatbeleid en maatregelen, maatschappelijke discussie biodiversiteit, Omgevingswet-implementatie, etc.). Daarom is een belangrijke taak voor het GOO om doorlopend de vragen en uitdagingen van de GOO-partners te peilen. Daarnaast streven we er bij alle activiteiten naar om steeds in te spelen op de actualiteiten en de beschikbare inzichten in Gelderland of elders in Nederland.

Vraag-gestuurd

Het GOO biedt activiteiten aan op basis van de vragen en behoeften in het GOO-netwerk. We zullen steeds samen met de netwerkpartners bepalen of, en zo ja welke volgende stap zinvol is om te zetten vanuit het GOO-netwerk.

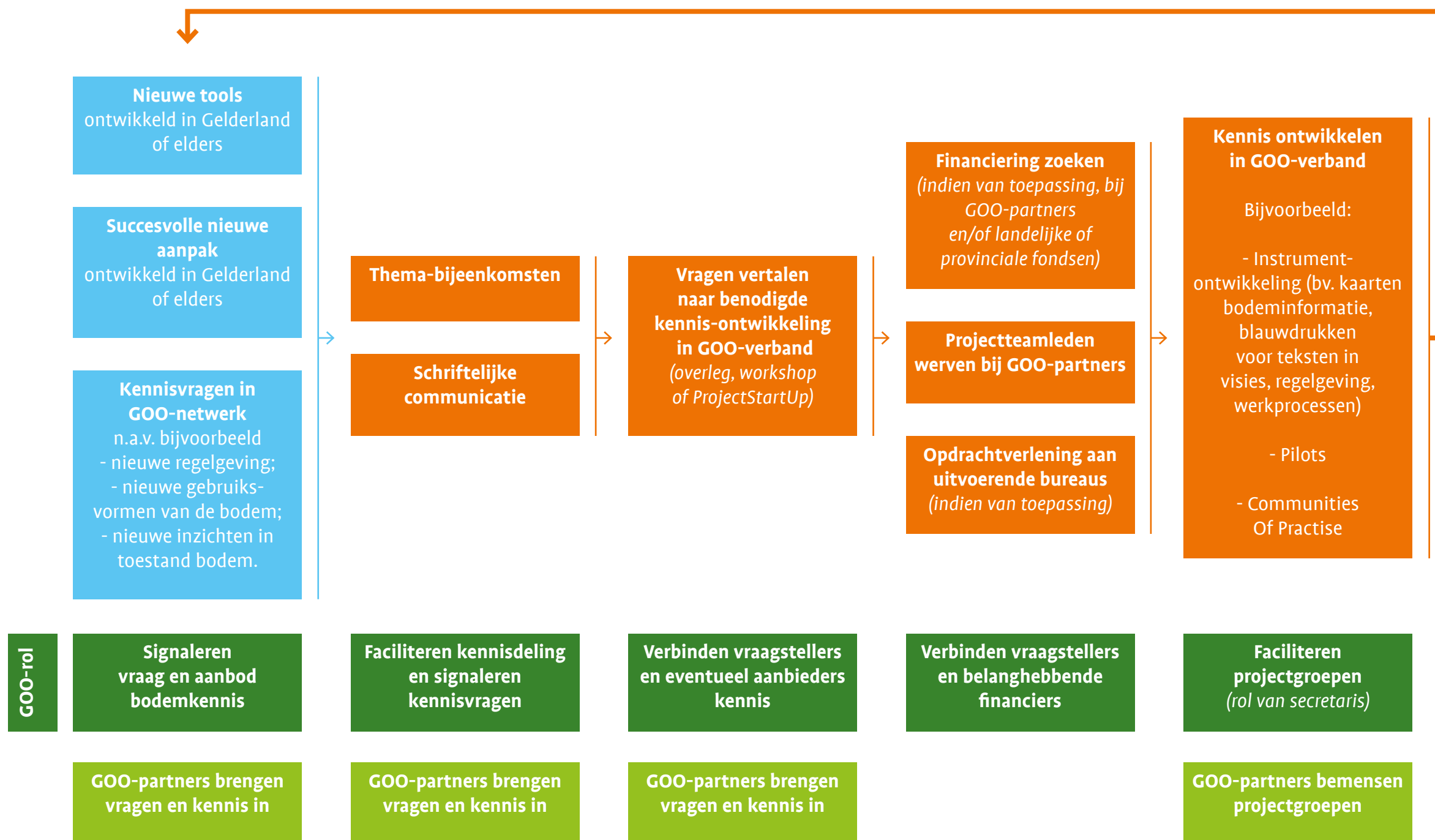
Doelgroepgericht

De bodemprofessionals in Gelderland zijn op verschillende bodemthema's actief. Een deel is gespecialiseerd op een van de bodemthema's en zal dat ook in de toekomst blijven. Een ander deel is werkzaam op meerdere bodemthema's. Daarom zal de communicatie vanuit het GOO gedifferentieerd worden naar interessegebieden van de leden van het GOO-netwerk en andere relevante netwerken.

Werkwijze

In 2019-2022 zal de inzet van het GOO meer dan voorheen gericht zijn op het bijeenbrengen van betrokken partijen rondom kennisvragen en op het faciliteren van samenwerking tussen GOO-partners rond gezamenlijke (kennis)vragen. Als naar aanleiding van kennisdeling of samenwerking blijkt dat er behoefte aan is bijvoorbeeld gezamenlijke instrumentontwikkeling of pilot, zal het GOO zoeken naar (externe) financieringsmogelijkheden daarvoor. [Afbeelding 1](#) op pagina 7 geeft een overzicht van de werkwijze van het GOO.

Figuur 1 Werkwijze van het GOO

Het faciliteren van het netwerk geeft het GOO vorm via twee sporen:

Spoor 1: Verspreiden van kennis binnen het netwerk:

Het gaat hierbij om het delen met het GOO-netwerk van kennis en informatie op het gebied van beleid, wetgeving, onderzoek, instrumenten, praktijkvoorbeelden, subsidie-regelingen, etcetera.

Kennis die in het netwerk of landelijk ontwikkeld is, wordt actief aangeboden aan het GOO-netwerk, via de nieuws-brief, digitale ontsluiting en/of themabijeenkomsten, de zogenaamde 'GOO-specials'.

Hiermee heeft het GOO een rol in het agenderen van nieuwe ontwikkelingen binnen het netwerk.

Spoor 2: Verbinden: stimuleren en faciliteren samen (op) werken door netwerkpartners bij het ontwikkelen en implementeren van kennis en (beleids)instrumenten voor bodem en ondergrond:

Voor onderwerpen waarbij samen (op) werken tussen GOO-partners meerwaarde biedt, vormt het GOO een platform voor partijen die samen aan ontwikkeling van nieuwe kennis of (beleids)instrumenten willen werken. Indien zinvol worden hierbij ook belanghebbenden van buiten het bodemwerkveld betrokken.

Kennis en methodieken die zijn ontwikkeld in landelijke netwerken of programma's, vinden soms moeizaam de weg naar de praktijk van de Gelderse overheidsorganisaties. Een oorzaak daarvan is dat bij vooral de kleinere gemeenten in Gelderland de menskracht met kennis van het systeem van bodem, grondwater en ondergrond beperkt of afwezig is. Sommige gemeenten hebben sinds overdracht van vergunning-verlening en toezicht voor bodem naar de Omgevingsdienst geen bodemdeskundige meer in dienst.

Omgevingsdiensten hebben in hun dienstverlenings-overeenkomst veelal beperkte ruimte voor ontwikkeling van kennis, beleid en voor de adviesfunctie naar gemeenten op het vlak van bodem en ondergrond.

Vanwege deze situatie wordt binnen het tweede spoor veel aandacht geschonken aan de doorwerking van landelijke kennis, maar ook van kennis die ontwikkeld wordt binnen het GOO. Uitgangspunt is daarbij om te werken met een 'DOEN-LEREN-OPSCHALEN'-aanpak.

Fysieke organisatie- en coördinatie-kracht

Voor beide sporen wil het GOO een veilige omgeving bieden voor bodemprofessionals om te leren, te experimenteren en ervaringen uit te wisselen over nieuwe thema's en werkwijzen. In 2017 en 2018 heeft het GOO hiervoor, met medefinanciering vanuit het landelijke bodemprogramma en Provincie Gelderland, fysieke organisatie- en coördinatiekracht (in de vorm van menskracht in de persoon van de bodem-trainee en een fysieke ontmoetingsplek in Zutphen) ingezet.

In 2018 is bij evaluatie van het GOO gebleken de huidige fysieke organisatie- en coördinatiekracht van het GOO meerwaarde heeft voor de GOO-partners. De grote opgaven van dit moment vragen een om een grote inzet van de professionals voor bodem en ondergrond om tot nieuw beleid en nieuwe instrumenten te komen. Daarom vinden de GOO-partners het van groot belang dat het GOO juist in de komende jaren deze fysieke organisatie- en coördinatiekracht in stand houdt.

In 2019 wordt verkend hoe de financiering hiervan in 2020-2022 vorm kan krijgen.

Provincie Gelderland zal in het kader van het project 'Warme overdracht van bevoegdheden voor bodem van de provincie naar de gemeenten' de kosten voor de fysieke ontmoetingsplek in Zutphen financieren tot de komst van de Omgevingswet. Hiermee blijft deze plek voor ontmoeting, samenwerken en

kennis delen de komende jaren in stand. Het is aan het netwerk om tijdens de aanloop naar de Omgevingswet optimaal voordeel uit deze ontmoetingsplek te halen, en de gezamenlijke financiering hiervan in de verdere toekomst voor te bereiden.

Andere mogelijkheden voor inzet van het GOO

Op aanvraag van initiërende overheidsorganisatie(s) kan het GOO-netwerk werkzaamheden binnen projecten van de initiërende overheidsorganisatie(s) uitvoeren. Het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om het voeren van stakeholdergesprekken, arrangeren van overleg tussen partijen of het inbrengen van kennis van bodem en ondergrond in een overleg of workshop van een Gelderse (semi) overheidsorganisatie.

Op dit moment loopt een GOO-activiteit die onder de andere inzet van het GOO kan worden geschaard.

Eind 2018 zijn vanuit het Uitvoeringsprogramma Bodem en Ondergrond vier landelijke projecten gestart:

- ‘Samen de diepte in’; Doen, leren, opschalen: Ondergrond en Omgevingswet meer informatie;
- Nieuwe bedreigende Stoffen: Handelingsperspectieven voor nieuwe bedreigingen in het bodemsysteem meer informatie;
- Klimaat: Bodem en Ondergrond, het DNA van stad en omgeving meer informatie;
- Landbouw en Voedsel: Ver-Rijkende Landbouw meer informatie.

Provincie Gelderland participeert in deze vier projecten met extra financiering voor kennis en projecten die specifiek in Gelderland doorwerken en opgeschaald kunnen worden.

In het verlengde hiervan heeft Provincie Gelderland de GOO-netwerkcoördinator verzocht om in 2019 gesprekken te voeren met gemeenten en omgevingsdiensten om te inventariseren: welke kennisvragen zij hebben in het kader van deze vier thema's; en welke gemeenten samen met omgevingsdiensten en eventuele andere te betrekken partijen concrete projecten willen uitvoeren onder de paraplu van de genoemde vier projecten in Gelderland.

De projecten die hieruit voortvloeien zullen veelal binnen het GOO-netwerk worden uitgevoerd.

5. GOO focus-thema's 2019-2022

Vanuit de actuele kennisbehoefte van de GOO-partners, zoals naar voren gekomen uit kennisvragen gesteld door de netwerkwerkpartners tijdens onder meer de informatie-bijeenkomsten en de Platformdagen van de afgelopen programmaperiode, legt het GOO in 2019-2022 de focus op de volgende bodem- en ondergrond thema's:

De aanzet voor de activiteiten die voor deze focus-thema's uitgevoerd zullen worden in de komende jaren is beschreven in [bijlage 1](#).

Er is ruimte om tijdens programmaperiode naar behoefte nieuwe focusthema's toe te voegen.

GOO focusthema's 2019-2022

Relevant voor maatschappelijke opgaven fysieke leefomgeving:

1. Bodemverontreiniging; grondverzet, bodemsanering	• Circulaire Economie • Gezonde Leefomgeving
2. (Grond)watersysteem; basis voor beleid en planvorming	• Klimaatverandering • Gezonde Leefomgeving
3. Energietransitie in relatie tot bodem en ondergrond	• Energietransitie
4. Bodembiodiversiteit landbouw, natuur en bebouwd gebied	• Behoud en herstel landschap en biodiversiteit • Gezonde Leefomgeving • Gezond Voedsel • Duurzame natuurinclusieve landbouw • Circulaire Economie
5. Bouwstenen Bodem & Ondergrond voor Omgevingsvisies en -plannen	• Circulaire Economie • Gezonde Leefomgeving • Klimaatverandering

6. Organisatie

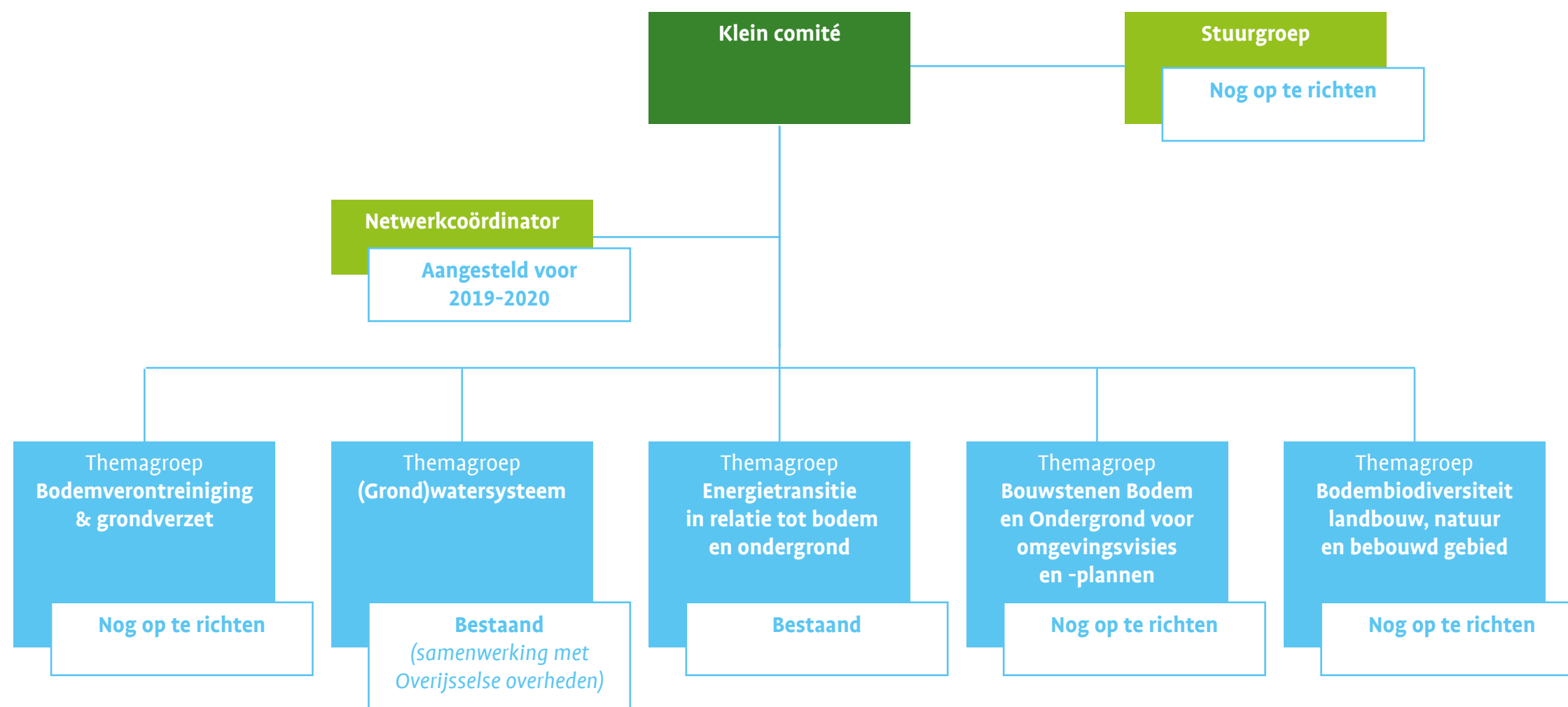
In het GOO werken de volgende partijen samen:

- de gemeenten binnen provincie Gelderland (51);
- Provincie Gelderland;
- de waterschappen binnen provincie Gelderland (3);
- de Gelderse omgevingsdiensten (7);
- Rijkswaterstaat Leefomgeving – Bodem+.

De beoogde GOO-organisatie in 2019-2022 is hieronder weergegeven.

Bijlage 2 geeft een toelichting op de rol en (beoogde) samenstelling van de verschillende onderdelen van de beoogde GOO-organisatie.

Figuur 2 Beoogde GOO-organisatie 2019-2022

7. Communicatie

Communicatie met de GOO-partners en andere doelgroepen van het Gelders Ondergrond Overleg vormt de rode draad in de uitvoering van het voorliggende programma. Inzet van communicatiemiddelen die interactie en het delen van kennis ondersteunen en vergemakkelijken is essentieel voor het succes van dit programma.

Uitgangspunt voor de communicatie is dat de GOO-partners en andere betrokkenen bij het GOO samen staan voor het doel van een blijvend gezonde en vitale Gelderse bodem.

De communicatie zal uitnodigend van toon zijn, zodat iedereen die denkt bij te kunnen dragen zich van harte uitgenodigd voelt om dat ook te doen.

De communicatie vanuit het GOO zal zich richten op de volgende doelgroepen:

- professionals bodem en ondergrond bij de Gelderse overheden en omgevingsdiensten;
- professionals bodem en ondergrond bij kennisinstituten en adviserend en uitvoerende bedrijfsleven;
- professionals van Gelderse overheden en omgevingsdiensten met verantwoordelijkheid voor opgaven zoals energietransitie, het opvangen van de klimaatverandering, verbeteren en verder doorvoeren van kringlopen voor grondstoffen en behoud en verbeteren van het landschap (landbouw en natuur);
- bestuurders en directies provincie, gemeentes en omgevingsdiensten.

In de programmaperiode zal verkend worden of er meerwaarde is voor de GOO-partners om in de vorm van het GOO een logische partner te creëren voor vakmedia en nieuwsmedia met journalistieke vragen over bodem, grondwater of ondergrond.

De communicatie-activiteiten zullen uitgewerkt worden in een bondig communicatieplan.

De communicatie-ambitie vraagt om een structurele inzet van communicatiekracht. De inzet is om een via Portaal Gelderse Omgevingsdiensten hiervoor structureel een communicatieadviseur beschikbaar te hebben (inzet 4 uur per week) tijdens de programmaperiode.

8. Financiering

De Gelderse gemeenten (50 %) en Provincie Gelderland (50 %) financieren samen de kosten voor de reguliere activiteiten van het GOO.

De totale bijdrage van deze organisaties bedraagt € 36.000,- in 2019. De bijdragen van de gemeenten worden geïnd via de omgevingsdiensten.

In 2019-2021 worden deze middelen in hoofdzaak ingezet voor:

- Fysieke organisatie- en coördinatiekracht:
 - menskracht in de persoon van de bodem-trainee;
 - fysieke ontmoetingsplek voor themabijeenkomsten en bijeenkomsten van de diverse GOO-groepen.
- Inzet van secretarissen voor de themagroepen.

Voor projecten zoekt het GOO op projectbasis financiering bij de deelnemende partijen en bij (landelijke) subsidieregelingen en ondersteuningsfinancieringen. In het verleden is via het GOO landelijke financiering verkregen voor diverse projecten, zoals onder meer het opstellen van een provinciale bodemkwaliteitskaart en onderzoek naar de effecten van zonneweiden op de bodemkwaliteit.

Deelnemende organisaties leveren een in kind bijdrage in de vorm van deelname aan de projectgroepen.

Portaal Gelderse Omgevingsdiensten zal, evenals in de voorgaande programmaperiode (2016-2018), in 2019-2022 de financiën van het GOO beheren.

Bijlage 1

Aanzet activiteiten focus-thema's

Thema 'Bodemverontreiniging; grondverzet, bodemsanering'

Relatie met de opgaven Circulaire Economie en Gezonde Leefomgeving

Voor dit thema zijn in 2019-2022 de volgende activiteiten voorzien:

- Toezicht en handhaving grondstromen – ontwikkeling van een Blauwdruk voor Dienstverlenings-overeenkomsten (DVO) tussen gemeenten en Omgevingsdiensten.
 - Tijdens het project aandacht voor draagvlak bij gemeentelijke bestuurders en directeuren van omgevingsdiensten.
 - Uitwerking zal plaatsvinden in samenwerking met de Werkgroep Ketentoezicht Gelderland, zodat onder meer de inzichten uit de Vink-casus betrokken kunnen worden in de DVO-blauwdruk.
 - Indien gewenst kunnen ook andere thema's m.b.t. bodem, ondergrond en grondwater hierin worden betrokken.
 - Ook de bijdrage van Omgevingsdiensten aan gemeentelijke beleidsontwikkeling en (project)advisering op het gebied van bodem en ondergrond kan hierbij worden betrokken.
 - Opkomende stoffen: vormen van een Gelderse projectgroep vormen om actief te participeren in het landelijke POP-UP (RWS opdrachtgever), om specifiek Gelderse vraagstukken in te brengen.
 - Warme overdracht van bevoegdheden voor bodemsanering van provincie naar gemeenten onder de Omgevingswet – uitwisselen van kennis en ervaringen met betrekking tot:
 - Impact op gemeenten als toekomstig bevoegd gezag
 - Inventariseren hiaat aan capaciteit en kennis voor bodem en ondergrond bij gemeentelijke organisaties en verkennen hoe hiermee om te gaan.
 - Kansen grondstromenbeheer voor opgaven van circulaire economie, biodiversiteit, klimaatadaptatie
 - Stap 1: Kennis delen over beschikbare instrumenten en voorbeeldprojecten. Beschikbare instrumenten zijn bijvoorbeeld: omgevingswijzer, duurzaam GWW, de Waardewijzer. Binnen het platform 'Circulair terreinbeheer' zijn al veel ervaringen opgedaan die gedeeld kunnen worden.
 - Stap 2: Vraag-gestuurde activiteiten. Bijvoorbeeld een Community of Practise oprichten voor organisaties die hiermee aan de slag willen.
- Bij beide stappen worden deskundigen van andere sectoren betrokken, zoals van GWW, gebiedsontwikkeling, groenbeheer etc.

Thema 'Grondwatersysteem; basis voor beleid en planvorming'

Relatie met de opgaven Klimaatverandering en Gezonde Leefomgeving

In 2017 hebben de waterschappen, provincie Gelderland, Vitens en GOO een activiteitenlijst opgesteld van op grondwater gerichte activiteiten die wenselijk zijn om in GOO-verband uit te voeren. Het betreft activiteiten waarbij zowel de waterschappen, als de gemeenten als de provincie Gelderland een rol hebben (of krijgen onder de Omgevingswet) vanuit de eigen bevoegdheden.

- Pilot(s) met betrekken van het grondwatersysteem in de gemeentelijke omgevingsvisie
- Beleidslijn 'Tegenstrijdige belangen in grondwaterbeschermingsgebieden'
- Beleidsverkenning 'Natuurlijke lozingen op oppervlaktewater, een duurzame oplossing voor aanpak van bodemverontreiniging'?
- Themabijeenkomsten (GOO-specials) rondom de volgende thema's:
 - Kaartenatlas natuurlijk systeem (uitgevoerd; januari 2019)
 - Grondwatermodellen – hoe werkt het en wat kun je ermee (gepland 2^e helft 2019)
 - Watersysteemkennis, een stevige basis onder de omgevingsvisie en inrichting
 - Relatie oppervlaktewaterkwaliteit en grondwaterkwaliteit

In 2019 zal deze activiteitenlijst uit overleg waterpartners 2018 geactualiseerd worden en zal verder worden gewerkt aan de uitvoering.

Aandachtspunt bij de verdere uitwerking en uitvoering van dit thema is de rol die de waterschappen willen spelen binnen het GOO. Ook de rolverdeling/afstemming tussen Q-team Provincie Gelderland en GOO.

Thema 'Energietransitie in relatie tot bodem en ondergrond'

Relatie met de opgave Energietransitie

Voor dit thema gaat het GOO de komende jaren aan de slag met de volgende activiteiten:

- Strategische verbindingen leggen met opstellers van de Regionale Energiestrategieën (RES) en van de Omgevingsvisies/Omgevingsplannen met als doel:
 - Gezamenlijk de kwetsbaarheden, potenties en beschikbare ruimte (ook in relatie tot meervoudig ruimtegebruik) in de ondergrond in relatie tot duurzame energie-oplossingen (zoals bodemenergie, geothermie, warmtenetten op wijkniveau, etcetera) in beeld brengen. Hierbij worden ook professionals van beheer/asset-management betrokken.
 - Belangenconflicten in de ondergrond ten gevolge van energietransitie-strategieën en andere maatschappelijke opgaven inzichtelijk krijgen met betrokkenen, en daarmee een goede 3-dimensionale ruimtelijke ordening bij de duurzame energie-opgave stimuleren.
- Ontwikkelen van een blauwdruk voor afwegingskaders en interferentieregels in het omgevingsplan/de omgevingsverordening voor beleidsvorming, ordening en toezicht op bodemenergie-systemen en beleid voor geothermie. De blauwdruk zal anticiperen op het toekomstige Besluit Activiteiten Leefomgeving (onder de Omgevingswet) en uitgaan van de huidige Mijnbouwwet met daarin een rol voor decentrale overheden bij de verlening van opsporings- en win-vergunningen voor geothermie door het Ministerie van Economische Zaken.

Thema ‘Bodembiodiversiteit landbouw, natuur en bebouwd gebied’

Relatie met de opgaven Behoud en herstel landschap en biodiversiteit, Gezonde leefomgeving, Gezond Voedsel, Duurzame natuurinclusieve landbouw, Circulaire economie.

Eind 2018 zijn vanuit het landelijke Uitvoeringsprogramma Bodem en Ondergrond vier projecten gestart, waaronder het project ‘Landbouw en Voedsel: Ver-Rijkende Landbouw’,

Provincie Gelderland participeert in dit project en heeft middelen beschikbaar gesteld voor uitvoering van deelprojecten in Gelderland.

Op verzoek van Provincie Gelderland voert de GOO-netwerk-coördinator in 2019 gesprekken met gemeenten en omgevingsdiensten om te inventariseren welke kennisvragen zij hebben met betrekking tot dit thema en deze te vertalen naar concrete kennisprojecten.

De projecten die hieruit voortvloeien zullen binnen het GOO-netwerk worden uitgevoerd.

Thema ‘Bouwstenen Bodem & Ondergrond voor Omgevingsvisies en -plannen’

Relatie met opgaven: Behoud en herstel landschap en biodiversiteit, Gezonde leefomgeving, Gezond voedsel, Duurzame natuurinclusieve landbouw, Circulaire economie, Klimaatadaptatie, Energietransitie

Voor dit thema wordt steeds in twee stappen gewerkt:

- Stap 1: (Landelijke) kennis delen (spoor 1 van de werkwijze);
- Stap 2: Samen (op) werken faciliteren (spoor 2 van de werkwijze).

Op die manier zal kennisdeling en kennisontwikkeling plaats vinden voor de volgende instrumenten:

- Omgevingsvisies; delen van ‘best practices’ voor ‘haakjes’ voor duurzaam beheer en gebruik bodem, grondwater en ondergrond;
- Blauwdruk gemeentelijk beleidskader bodemverontreiniging. In kader van overdracht bevoegdheden bodem van provincie naar gemeenten zijn de volgende activiteiten gepland:
 - 2019: Kennis delen: Praktijkervaringen van voorbeeldgemeente(n)
 - 2019-2020: Blauwdruk voor bodem en ondergrond in omgevingsplan ontwikkelen
 - 2021: Kennis delen in implementatiefase: praktijkvragen beantwoorden en praktijkervaringen delen
- Relatie bodem en grondwater:
 - KRW-doelstellingen vertalen naar eisen/maatregelen voor grondwater in maatschappelijke opgaven;
 - Samenhangende instructieregels etc. ontwikkelen, in samenwerking met Provincie, waterschappen, gemeenten/omgevingsdiensten.

- VNG Staalkaarten, de ‘bruidsschat’ met regels van het rijk die onder de Omgevingswet automatisch (van rechtswege) overgaan naar decentrale overheden, en Casco-omgevingsplan: regionaal bespreken en gemeenten die hiermee aan de slag willen faciliteren bij samen (op) werken hierin (o.a. via de voorgenoemde twee activiteiten);
- Informatiebeheer en data-ontsluiting bodem & ondergrond met het oog op 3-dimensionale ruimtelijke ordening.
 - Daarbij worden ook de ontwikkelingen in het kader van de aanvulling van de Basis Registratie Ondergrond (BRO) betrokken.

Binnen dit thema is, na een aanloop in 2017 en 2018, begin 2019 het project ‘Niet gesprongen explosieven’ gestart. Het project bestaat uit drie onderdelen:

- Inventarisatie onder Gelderse gemeenten: welke gemeenten willen deelnemen in onderstaande activiteiten;
 - Opstellen risicokaarten voor de deelnemende gemeenten;
 - Ontwikkelen Gelders beleidskader voor gemeentelijk beleid.
- Na afronding van deze bouwstenen, naar verwachting in 2020, zal het GOO activiteiten starten om de uitwisseling van vragen en ervaringen tussen gemeenten/omgevingsdiensten bij het implementeren van het beleidskader en de onderliggende risicokaarten te faciliteren.

Toelichting GOO-organisatie

Klein Comité

De dagelijkse aansturing van het GOO wordt verzorgd door het Klein Comité. De taken van het Klein Comité zijn:

- Opstellen jaarplannen met begroting;
- Opstellen bondige jaarrapportages: wat gedaan en wat geleerd;
- Programmering activiteiten;
- Communicatie;
- Budgetbeheer en opdrachtverlening in het kader van projecten;
- Verbindingen binnen en buiten het netwerk leggen.

Het Klein Comité heeft de bedrijfsvoering van het GOO belegd bij Portaal Gelderse Omgevingsdiensten. Portaal voert de volgende taken voor het GOO uit: administratieve ondersteuning, opdrachtverlening externe adviseurs, financiële administratie inclusief penningmeesterschap, uitvoering en advies communicatie.

Het streven is dat in het Klein Comité ieder type van deelnemende organisatie met ten minste één persoon vertegenwoordigd is. Momenteel is dit niet het geval voor de waterschappen.

Ook is het voornemen dat de voorzitters van de (deels nog op te richten) themagroepen lid worden van het Klein Comité.

Het Klein Comité bestaat in 2019 uit de volgende mensen:

- Ron Nap (Gemeente Apeldoorn), voorzitter en tijdelijk netwerk-coördinator
- Peter Bouter (Gemeente Arnhem), secretaris
- Bas Tuhuteru (Portaal – Gelderse Omgevingsdiensten), penningmeester
- Jan Klein Kranenburg (RWS Leefomgeving-Bodem+)
- Henny Alink (Provincie Gelderland)
- Henk Driessen (Provincie Gelderland)
- Joris Rooiman (bodem-trainee bij Provincie Gelderland)
- Tiffany Pergens (bodem-trainee bij Provincie Gelderland)

Tijdelijk netwerkcoördinator

Voor de periode 2019-2020 heeft het Klein Comité een tijdelijk netwerkcoördinator benoemd, in de persoon van Ron Nap (Gemeente Apeldoorn).

De taak van de tijdelijk netwerkcoördinator is het leggen van verbindingen tussen mensen binnen het GOO-netwerk en het GOO-netwerk en andere partijen. De netwerk-coördinator brengt de behoefte aan kennis en instrumenten omtrent bodem en ondergrond binnen het GOO-netwerk en de daaraan gerelateerde werkvelden in kaart en verbindt mensen met gerelateerde vragen of juist aanbod van kennis.

Ook is de netwerkcoördinator verantwoordelijk voor de aansturing van de GOO-organisatie en het programma als geheel, inclusief monitoring, communicatie en bedrijfsvoering. In 2019 zal de netwerkcoördinator kwartiermaker zijn voor de nog op te richten themagroepen.

Eind 2020 wordt door het Klein Comité geëvalueerd of/hoe de netwerkcoördinatie na 2020 wordt voortgezet.

Stuurgroep

Het voornemen is om in 2019 een stuurgroep in te stellen met een of twee gemeentelijke bestuurders en een provinciaal bestuurder. Op termijn zal verkend worden of het meerwaarde heeft om de stuurgroep uit te breiden met een bestuurder vanuit een waterschap en vanuit een NGO.

De Stuurgroep zal gevraagd worden om de jaarplannen en jaarrapportages van het GOO te beoordelen, en mede richting te geven aan de werkwijze en thema-keuze van het GOO.

Themagroepen

Voor ieder focus-thema zal een themagroep worden opgericht.

De rollen van iedere themagroep zijn:

- Kennisvragen binnen en buiten het GOO-netwerk verzamelen omtrent het focus-thema en verbinden vraagstellers en kennisaanbieders;
- Ontwikkelingen met betrekking tot het focus-thema volgen;
- Activiteiten/projecten initiëren (inclusief follow up van uitkomsten themabijeenkomsten);
- Projecten en andere activiteiten aansturen (uitvoering desgewenst met inzet van extern adviesbureau);
- Bijdragen aan communicatie met GOO-netwerk over activiteiten, kennisvragen, etcetera.

De themagroep 'Instrumenten Bodem & Ondergrond voor Omgevingswetgeving' werkt samen met de inhoudelijke themagroepen bij de ontwikkeling van omgevingswet-instrumenten wanneer die betrekking hebben op een of meer focus-thema's.

De voorzitter van iedere themagroep neemt bij voorkeur zitting in Klein Comité. Voor iedere themagroep zal een secretaris voor coördinerende en organisatorische werkzaamheden worden aangesteld. Eventueel kan dit een vanuit het GOO betaalde kracht zijn (bij voorkeur ingehuurd vanuit een Gelderse Omgevingsdienst, als dit niet mogelijk is van een adviesbureau).

Het Klein Comité zal de inhoudelijke afstemming tussen de activiteiten van de themagroepen borgen. De bodem-trainee zal hierin een belangrijke rol vervullen.

Eind 2020 wordt door het Klein Comité geëvalueerd hoe het werken met themagroepen functioneert.